

Prof. dr hab. Urszula Janik- Lipińska

Warszawa, 23.01.2025r.

dziedzina sztuki, dyscyplina artystyczna sztuki muzyczne

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie

Ul. Okólnik 2, 00-368 Warszawa

RECENZJA

w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Pani dr Mai Miro- Wiśniewskiej
w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne

Zleceniodawca recenzji

Senat Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Uchwała nr.151/2024 z dnia 14 października 2024 roku, w przedmiocie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Pani dr Mai Miro- Wiśniewskiej, w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Podstawowe dane o Habilitantce

Maja Miro-Wiśniewska zdobyła tytuł **magistra sztuki** (dyplom z wyróżnieniem) w 2005 roku, w zakresie gry na flecie traverso w Akademii Muzycznej w Krakowie, Wydział Instrumentalny. Swoje kompetencje pogłębiała w Conservatorium van Amsterdam, uzyskując w 2008 roku tytuł **Master of Music**, specjalizacja Traverso.

W 2016 otrzymała stopień **doktora sztuk muzycznych** w dyscyplinie instrumentalistyka, nadany przez Radę Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku. Tytuł rozprawy to: *Nowe oblicze fletu barokowego w kompozycjach XX i XXI wieku na przykładzie utworów Murraya Barsky'ego, Mirandy Driessen, Katarzyny Szwed, Macieja Jabłońskiego, Johna Thowo, Merijna Bisschopsa, Allison Cameron.*

Warto dodać, że 2002 roku Habilitantka uzyskała tytuł **magistra** w zakresie psychologii, specjalność psychologia stosowana, na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej. W tym samym roku osiągnęła tytuł **licencjata** w zakresie muzykoterapii w Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, Wydział Kompozycji, Teorii Muzyki, Rytmiki i Edukacji Artystycznej

Habilitantka podaje dokładnie okresy zatrudnienia w placówkach naukowych i artystycznych. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć zatrudnienie w **Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku** na stanowisku asystenta, Wydział Instrumentalny, Katedra Kameralistyki (od

U. Janik

2023 roku) W latach 2016-2023 była zatrudniona na Wydziale Instrumentalnym, w oparciu o umowy cywilno- prawne. Zakres działalności w obydwu przypadkach jest podobny i obejmuje prowadzenie zespołów kameralnych z udziałem fletów poprzecznych i instrumentów historycznych, zainicjowanie i prowadzenie klasy fletów historycznych, zagadnienia wykonawcze muzyki dawnej oraz relaksację i pracę z ciałem dla muzyków.

W latach 2012-2014 Habilitantka była zatrudniona w **Akademii Muzycznej w Krakowie**, w oparciu o umowy cywilno-prawne, prowadząc zajęcia na Studiach Podyplomowych, *Muzykoterapia-improwizacja*.

W latach 2007-2016 Habilitantka była zatrudniona na **Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie**, prowadząc zajęcia na Studiach Podyplomowych *Arteterapia*, a zakres jej działalności obejmował multimedia w arteterapii, techniki relaksacyjne, współczesne kierunki arteterapii oraz opiekę nad studencką praktyką zawodową.

Od 2011 pełni funkcję Prezeski Zarządu **Fundacji Silva Rerum**, działającej na rzecz muzyki wykonywanej na instrumentach historycznych.

Ocena przedstawionego osiągnięcia artystycznego

Głównym osiągnięciem przedstawionym przez Habilitantkę w myśl art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) jest płyta CD zatytułowana *Boismortier op.91*, która ukazała się nakładem uznanego wydawnictwa DUX, we współpracy z Akademią Muzyczną im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku (sygnowane DUX 1807/2021). Habilitantce w nagraniu towarzyszyła znakomita i doświadczona klawesynistka, Małgorzata Skotnicka. Nagranie zostało zrealizowane w Galerii Sulmin, przez reżysera Marka Romanowskiego. Przedmiotem rejestracji był zbiór *Sanates pour clavecin and flute traversiere* op. 91 Josepha de Boismortiera.

O motywacji do wyboru takiego właśnie dzieła najlepiej mówią słowa samej Habilitantki, zawarte w Autoreferacie.

Sanaty op. 91 są unikatowym dziełem na tle znanej nam literatury fletowej z epoki i z pewnością postawiły mnie przed koniecznością rozwiązania wielu zagadnień wykonawczych. Pytania dotyczyły między innymi sposobów na nawiązanie dialogu pomiędzy klawesynem a fletem traverso – instrumentami o tak różnych właściwościach dźwięku – a także sposobów artykulacji, zasadności stosowania praktyki „notes inegales” czy kierunków zdobienia zapisanego przez Boismortier’a materiału. Zarejestrowana przez nas interpretacja starała się wyważyć te sonaty pod kątem ich francuskiego pochodzenia, ale też z akceptacją oznak italianizacji stylu. O ostatecznym kształcie nagrania zdecydowała ponadto unikatowa okustyka w wysokiej przestrzeni Galerii Sulmin, zlokalizowanej w zaadaptowanym budynku dawnego kościoła ewangelickiego.

*Nagrania dokonałam na kopii fletu z francuskiej pracowni Pierre'a Nausta, wykonanej przez współczesnego budawniczego, Fridtjofo Aurina. Jest to jeden z pierwszych czteroczęściowych instrumentów rozwijanych w tym warsztacie. Instrument ten charakteryzuje się oksamitną barwą, elastycznością brzmienia w całym swym przebiegu, wyrefinowaniem brzmieniem dobrze łączącym się z muzyką francuską tamtego czasu. Rejestracja ta jest **pierwszym polskim nagraniem** tego ważnego w literaturze fletów historycznych zbioru kompozycji.*

Album *Boismortier op.91* otwiera **I Sonate D pour clavecin & flute traversiere** z układem 4-częściowym (jako jedyna z cyklu.)

Sicilienne rozpoczyna elegancką i stonowaną narrację pierwszej Sonaty. Flet brzmi jasno i radośnie, dialog z klawesynem zachowuje właściwe proporcje. Wesoły charakter drugiej części *Gayement* podkreślają liczne tryle i zdobienia. Trzecia część, *Gracieusement* wydaje się najciekawsza muzycznie. Zagrana prosto ale z gracją, podkreśla duże skoki interwałowe w których ukryta jest linia melodyczna. Kolejne *Gayement* zamyka 4-częściowy cykl w sposób radosny i pełen przekonania. Obydwie artystki grają z dobrą energią, prezentując wysoki poziom wykonawczy.

II Sonate g pour clavecin & flute traversiere ma układ 3-częściowy. Wszystkie części sonat są nazwane po francusku. *Gayement*, zgodnie z nazwą jest radosne i szybkie, pod koniec części wzbogacone ciekawą kadencją fletu. W tym radosnym nastroju przeszkadza mi trochę nadmierna aktywność klawesynu, który momentami przytłacza flecistkę. II część *Gracieusement* eksponuje dolny rejestr fletu. Barwa proponowana przez habilitantkę bardzo mnie przekonuje, natomiast i w tym przypadku mam zastrzeżenia do balansu obu instrumentów. III część *Gayement*, oparta na rytmie trójdzielnym, robi wrażenie spokojnej wirtuozerii, z dobrze dobraną artykulacją i wyważonymi proporcjami.

III Sonate G pour clavecin & flute traversiere zaczyna się od części *Rodement-Gayement*, w której to nazwie kompozytor po raz pierwszy nawiązuje do budowy formalnej utworu a nie tylko jego charakteru. Początkowo dostojny charakter zmienia się w połowie części i jest bardzo żywiołowo zaprezentowany przez Habilitantkę. Zastanawia mnie jedynie, czy intonacja tryłów zdeterminowana jest przez budowę fletu barokowego, przez brak odpowiedniej mechaniki? Bo dla ucha współczesnego flecisty, przyzwyczajonego do intonacji fletu poprzecznego, niektóre tryle w tej części brzmią trochę inaczej. W drugiej części *Air. Gracieusement*, obie wykonawczynie proponują ciekawe figuracje, czasami w formie dialogu, czasami jako wsparcie dla linii melodycznej. Charakter części jest utrzymany w spokojnej narracji. Kolejne *Gayement* napisane w rytmie trójdzielnym, dodatkowo figurowane w partii fletu, brzmi bardzo wirtuozowsko i radośnie. To chyba najbardziej efektowna część cyklu.

IV Sonate e pour clavecin & flute traversiere, w znanym już układzie. *Gayement, Gracieusement, Gayement*, rozpoczyna się od części bardzo szybkiej i bogato figurowanej. Niewątpliwie obie artystki pokazują tutaj duże możliwości techniczne i jest to bardzo efektownie zagrane. Wprawdzie początkowe *staccato* w dolnym rejestrze fletu brzmi bardzo matowo, ale nie zmienia to wydźwięku całości części. II część to spokojne *Gracieusement*, o stonowanym charakterze wyraźnie kontrastującym z poprzednią częścią. III część interpretowana lekko i ze swadą, pokazuje różnorodność możliwości wykonawczych Habilitantki.

V Sonate A pour clavecin & flute traversiere, pierwsza część nosi nazwę *Legerment*. Jest to o tyle ciekawe, że jedyny raz w tym cyklu kompozytor używa tego określenia dla nazwy części. Można więc wnosić, że intencją ma być wykonanie bardzo lekkie wyrazowo i artykulacyjnie. Myślę, że flecistka z powodzeniem realizuje zamysł kompozytora, jednak klawesyn w moim odczuciu nie gra zbyt lekko, dominując często dźwiękowo flet. Podobne odczucie mam w II części, *Gracieusement*, gdzie flet prowadzi spokojną frazę w dosyć niskim rejestrze a klawesyn przebija się ze swoją dosyć motoryczną partią na pierwszy plan. W III części *Gayement* proporcje wyrównują się i obie artystki prowadzą ożywiony dialog.

VI Sonate c pour clavecin & flute traversiere, pierwsza część to ostatnie już w cyklu *Gayement*, i jest ona prawdziwie radosna i wirtuozowska, z wyrównanym brzmieniem obu instrumentów. II część

U. Janisz

Gracieusement, bardzo przypomina materiałem muzycznym i fakturą instrumentalną I część, ma może więcej ozdobników, które są dla mnie trochę problematyczne ze względu na intonację, podobnie jak w drugim Menuecie z części III. Mimo to III część: I Menuet-II Menuet-I Menuet oczarowuje słuchacza tanecznym charakterem z pewną dozą dostojeństwa.

Reasumując, dzieło artystyczne Habilitantki, zbiór *Sonates pour clavecin and flute traversiere* op. 91 Josepha de Boismortiera to album pełen pięknej muzyki, wykonanej na wysokim poziomie artystycznym. Pokazuje inwencję twórczą Habilitantki w różnych odstępach, w ramach monograficznego zbioru. Wyraźne zmiany charakteru poszczególnych części oraz ciekawa ornamentacja zasługują na szczególną uwagę. Pomimo pewnych niedociągnięć, uważam zbiór *Sonates pour clavecin and flute traversiere* op. 91 Josepha de Boismortiera. za bardzo wartościowy i interesujący, wzbogacający fonograficzne zbiory polskich wykonawców.

Osiągnięcie artystyczne przyjmuję.

Ocena aktywności artystycznej

Przedstawiony dorobek obejmuje działalność prowadzoną w latach 2016-2024. Zakres działalności Habilitantki obejmuje różne formy aktywności artystycznej, od koncertów muzyki dawnej na flecie barokowym, solo lub z towarzyszeniem zespołu *Silva Rerum*, poprzez muzykę improwizowaną do słowa pisanego, wernisaży czy filmów aż do perforamencie’u muzycznego. Koncerty w tradycyjnej formie to około dwie trzecie działalności artystycznej Habilitantki(około 120 koncertów), z czego połowa dotyczy muzyki dawnej. Udział w Festiwalach takich jak *Festiwal Instrumentów Historycznych CAPPELLA ANGELICA*, *Festiwal Bezručova Opava* SERCE EUROPY, *Festiwalu EUROPA1700*, *Muzyka Europy w kościele gdańskiej Polonii* świadczy o zaangażowaniu w wykonawstwo muzyki dawnej. Dobrym przykładem może być też udział Habilitantki w wykonaniu mszy h-moll J.S.Bacha z Goldberg Baroque Ensemble i Internationale Chorakademie Lubeck

Równoległe do nurtu tradycyjnie rozumianego fletu barokowego artystka rozwija szeroką działalność improwizacyjno- kompozytorską, z fletem barokowym w roli głównej, lecz traktowanym współcześnie. W swojej pracy jako muzyk często sięga po formy intermedialne, sytuujące flet traverso i instrumenty dawne w różnych kontekstach współczesnych. Przygotowuje je w formie projektów, nad którymi pracuje z artystami reprezentującymi różne dziedziny sztuki – tancerzami, rzeźbiarzami, aktorami, reżyserami, innymi muzykami. Współpraca z wieloma artystami, w różnych nurtach artystycznych ukazuje Habilitantkę jako osobę niezwykle ciekawą, poruszającą się swobodnie w wykonawstwie współczesnym pomimo tradycyjnego, barokowego instrumentu. Artystka eksperymentuje w zakresie brzmienia fletu, tworzy też nowy instrument- , przedstawia harmoniczne improwizacje strukturalne na pograniczu dźwięku i ciszy, eksperymentuje z elektroniką.

Kolejną formą wypowiedzi artystycznej Habilitantki wydaje się muzyka żydowska. Kilukrotny udział w Festiwalu Kultury Żydowskiej Zbliżenia, muzyka pisana do poezji jidysz czy dla teatru tańca żydowskiego potwierdzają czynne zaangażowanie artystki w tę kulturę, zwłaszcza jako kompozytorki.

Ciekawym nurtem działalności artystycznej dr Mai Miro jest udział w performatywnym czytaniu tekstów literackich z autorską oprawą muzyczną Habilitantki. Na tę działalność przypada około jednej trzeciej liczby wszystkich koncertów, a obejmuje ona muzykę do sztuk, do czytanej poezji, wspólnych odsłuchów scenicznych poematów dokumentalnych. To ukazuje artystkę otwartą na różne sposoby dotarcia do odbiorcy i poszerza znacznie możliwości komunikowania się z nim. W tej działalności

M. Jank

Habilitantka pokazuje nowatorskie podejście do fletu barokowego, łączy go z warstwą elektroniczną, wychodzi daleko poza podstawowe użycie historycznego instrumentu.

Wykazany dorobek fonograficzny obejmuje przede wszystkim zapisy ścieżki dźwiękowej lub video z koncertów Habilitantki, projektów specjalnych jak *Perfect Kisser*, *Sonabularium*, *Flet z dna Bałtyku*, *Mid_Evil* czy udział w nagraniach zespołów barokowych lub współczesnych jak **Moniuszko: Requiem Aeternam**, **Mohrheim: Cantatas & Arias - Musica Baltica vol. 10**, **Freislich: Secular Cantatas, Musica Baltica vol. 8**, **J. D. Pucklitz: Oratorio Secondo - Musica Baltica vol. 9**

Oceniając całokształt artystycznej działalności Habilitantki, trzeba uznać, że jest to działalność bogata, wszechstronna i wielokrotnie innowacyjna. Od współpracy z uznanymi zespołami barokowymi po solowe improwizacje kompozytorskie, artystka jest obecna w życiu muzycznym Gdańska i okolic, występuje również na międzynarodowych festiwalach i polskich scenach muzycznych.

Ocena działalności dydaktycznej i organizatorskiej

Habilitantka jest pracownikiem naukowo-dydaktycznym **Akademii Muzycznej w Gdańsku**. Ma również za sobą wieloletnią współpracę z Uczelnią na podstawie umów cywilno- prawnych. W latach 2012-2014 Habilitantka była zatrudniona w **Akademii Muzycznej w Krakowie**, prowadząc zajęcia na Studiach Podyplomowych, *Muzykoterapia*- improwizacja. W latach 2007-2016 Habilitantka była zatrudniona na **Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie**, prowadząc zajęcia na Studiach Podyplomowych *Arteterapia*. Zatrudnienia na tych uczelniach składają się na wieloletnie doświadczenie pedagogiczne. Habilitantka nie podaje informacji o dyplomantach i absolwentach. Prowadziła również wiele warsztatów dotyczących techniki gry na flecie barokowym, stylowej ornamentacji oraz z dziedziny relaksacji, pracy z ciałem. Wygłosiła też kilkanaście wykładów, zgodnych z kierunkiem swojej działalności artystycznej.

Działalność organizatorska przedstawia się bardzo bogato. Habilitantka jest inicjatorką i dyrektorką artystyczną **Festiwalu Instrumentów Historycznych CAPPELLA ANGELICA**, Inicjatorka Festiwalu **EUROPA1700**: kuratorka w latach **2012-2014, 2023**, pomysłodawczyni i kuratorka cyklu **Miliardowa Audiosfery 2021, 2022**, pomysłodawczyni i koordynator projektu **Cicha muzyka z Fabryki Karabinów 2020**, Inicjatorka i kuratorka cyklu edukacyjnego o sztuce **Akademia Daniela Chodowieckiego 2017-2020**, Inicjatorka i kuratorka cyklu edukacyjnego **Mała Szkoła Dawnej Sztuki 2015-2016**.

Habilitantka wykazuje się olbrzymim potencjałem popularyzatorskim i organizacyjnym. Znakomita większość przytoczonych wydarzeń artystycznych to imprezy cykliczne, wpisujące się od lat w muzyczny klimat Gdańska.

Na uwagę zasługują też dwie publikacje Habilitantki, Maja Miro-Wiśniewska, *Flet z dna Bałtyku*, *Notes Muzyczny* 2020; 1 (13): 191-195 oraz Maja Miro-Wiśniewska, *Muzyka w Wenecji Vivaldiego*, [w:] *Sztuka włoskiego baroku*.

KONKLUZJA

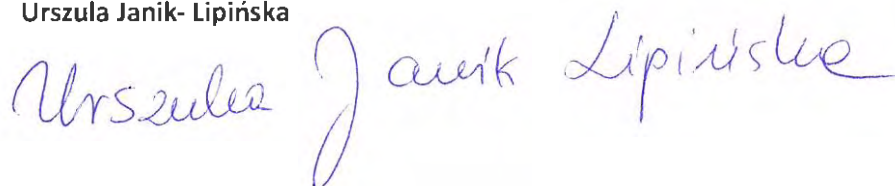
Przedstawiony dorobek świadczy o niezwyklej aktywności Habilitantki, o jej szerokich zainteresowaniach artystycznych i wysokich kompetencjach organizatorskich, o jej działalności na polu dydaktycznym i naukowym. Wskazane osiągnięcia artystyczne jest **pierwszą w Polsce**

M. Janisz

rejestracją płytową wybranych dzieł, jest oryginalne i zrealizowane na wysokim poziomie artystycznym, przez co stanowi istotny wkład w rozwój dyscypliny sztuki muzyczne.

Stwierdzam, że Habilitantka spełnia bez zastrzeżeń wymogi Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668, z późn. zm.). Popieram wniosek o nadanie Pani dr. Mai Miro-Wiśniewskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Urszula Janik- Lipińska

A handwritten signature in blue ink that reads "Urszula Janik Lipińska". The signature is written in a cursive style with a large, stylized initial 'U'.